

Sygn. akt VI U 2051/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 grudnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodnicząca:	SSO Monika Miller-Młyńska
Protokolant:	stażysta Michał Maśnik

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 15 grudnia 2016 r. w S.

sprawy L. A. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek odwołania L. A. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia 30 września 2016 roku znak: (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

Decyzją z 30 września 2016r., znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił L. A. (1) prawa do emerytury pomostowej. Organ rentowy wskazał, że po dniu 31 grudnia 2008 r. ubezpieczona nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej. Do pracy wykonywanej w szczególnych warunkach zgodnie z art. 4 ustawy pomostowej ZUS zaliczył przy tym okres od 9 października 1985 r. do 30 września 2008 r., z wyłączeniem okresów urlopów bezpłatnych i okresów pobierania zasiłków z ubezpieczenia społecznego. Odmówił jednak ubezpieczonej przyznania prawa do emerytury pomostowej na podstawie art. 49 ustawy, wskazując, że na dzień 1 stycznia 2009 r. L. A. nie udowodniła okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy wynoszącego 15 lat. ZUS do stażu pracy w szczególnych warunkach na podstawie art. 49 ustawy pomostowej nie zaliczył bowiem okresu pracy od 9 października 1985 r. do 30 września 2008r., ponieważ płatnik nie potwierdził, że w ww. okresach ubezpieczona wykonywała pracę wymienioną w załączniku 1 lub 2 do ustawy o emeryturach pomostowych z dnia 19 grudnia 2008r. Organ rentowy wskazał w tym zakresie, że prace na stanowiskach starszego referenta, referendarza, radcy, naczelnika, głównego specjalisty nie zostały wymienione w załączniku nr 1 lub nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Z powyższą decyzją nie zgodziła się L. A. (1), która wniosła o jej zmianę i przyznanie jej prawa do emerytury pomostowej. Zdaniem ubezpieczonej ze świadectwa pracy z 1 października 2008 r. wprost wynika, że w okresie od dnia 9 października 1985 r. do 30 września 2008 r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała ona pracę

w szczególnych warunkach, o których mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnianych w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Podniosła, że kończąc pracę w jednostkach kolejowych miała już wypracowane 29 lat i 16 dni jako okresy składkowe, a łącznie z okresami nieskładkowymi - 31 lat, 7 miesięcy i 14 dni. W jej ocenie cały okres pracy w jednostkach kolejowych należy traktować jako pracę w szczególnych warunkach – zgodnie z obowiązującymi wówczas przepisami. Odwołująca wskazała także na pewną – jej zdaniem – niekonsekwencję organu rentowego, który odmawiając prawa do emerytury pomostowej w uzasadnieniu decyzji wskazał, że przepracowała w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w myśl art. 4 ustawy pomostowej 21 lat, 6 miesięcy i 16 dni. Domagając się zmiany decyzji ubezpieczona powołała się na zasadę ochrony praw słusznie nabytych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie w całości, podtrzymując argumentację, jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

L. A. (1) urodziła się (...); wniosek o emeryturę pomostową złożyła w organie rentowym w dniu 21 września 2016 r. W tym czasie nie pozostawała w stosunku pracy.

Ubezpieczona legitymuje się przebyłym okresem ubezpieczenia wynoszącym w wymiarze 31 lat, 7 miesięcy i 14 dni, w tym 29 lat i 16 dni okresów składkowych oraz 2 lata, 6 miesięcy i 28 dni okresów nieskładkowych.

Niesporne, a nadto dowody:

- wniosek o emeryturę pomostową - k. 1-4 plik akt ZUS;
- karta przebiegu zatrudnienia - k. 22 plik akt ZUS.

W okresie od 1 września 1976 r. do 20 lutego 1985 r. L. A. była zatrudniona w (...) Spółdzielnia (...) w S., kolejno jako uczeń praktycznej nauki zawodu, sprzedawca, zastępca kierownika sklepu i instruktor praktycznej nauki zawodu (to ostatnie stanowisko zajmowała w okresie od 1 września 1982 r. do 18 sierpnia 1983 r.).

Niesporne, a nadto dowody:

- świadectwo pracy z 21.02.1985r. - k. 5 plik (...) akt ZUS;
- opinia z 21.02.1985r. – k. 30 akt sprawy.

W okresie od 9 października 1985 r. do 30 września 2008 r. L. A. (1) była zatrudniona w jednostkach organizacyjnych przedsiębiorstwa (...) na stanowiskach: starszego referenta, referendarza kp, starszego referendarza, radcy kp, naczelnika działu ekonomicznego, głównego specjalisty.

W okresie od 2 kwietnia 2008 r. do 30 września 2008 r. ubezpieczona korzystała z urlopu bezpłatnego.

W czasie tego zatrudnienia, w okresie od 9 października 1985 r. do 1 kwietnia 2008 r. ubezpieczona wykonywała pracę w szczególnych warunkach o której mowa w §4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 ze zm.).

Dowody:

- świadectwo pracy z 01.10.2008r. - k. 8-9 plik I akt ZUS, k. 6 akt sądowych;
- umowa o pracę - k. 7 akt sądowych;

- pismo informacyjne z 30.10.2006r. - k. 8 akt sądowych;
- załącznik nr 5 do (...) z 02.12.2002r. - k. 9 akt sądowych;
- odcinki płacowe - k. 10-11 akt sądowych;
- biuletyn ZUS - k. 12-14 akt sądowych.

Po dniu 1 stycznia 2009 r. ubezpieczona nie wykonywała w oparciu o umowę o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, wymienionej w załącznikach do ustawy o emeryturach pomostowych.

Od początku roku 2009 do 9 maja 2009 roku była bowiem zatrudniona w spółce jawnej (...) w wymiarze 1/2 etatu jako główna księgowa. Równolegle, w tym samym okresie, na takim samym stanowisku i w takim samym wymiarze czasu pracy pracowała też w innej spółce jawnej: Usługi (...) z Doradztwem (...).

Poczynając od 2 września 2009 roku ubezpieczona rozpoczęła prowadzenie własnej działalności gospodarczej.

Niesporne, a nadto dowody:

- świadectwa pracy - k. 10-11, 12-13, 14-15 plik I akt ZUS;
- zaświadczenie - k. 16 akt sądowych.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie okazało się nieuzasadnione.

Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (tekst jednolity: Dz.U. z 2015 r., poz. 965 ze zm.) określa m.in. warunki nabywania i utraty prawa do emerytur i rekompensat przez niektórych pracowników wykonujących pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze (art. 1 ust. 1 pkt 1).

Art. 4 tej ustawy stanowi, że prawo do emerytury pomostowej przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Z art. 4 wynika, że jakkolwiek w świetle art. 4 pkt 2 i 5 w związku z art. 3 ust. 7 ustawy, do wymaganego przez nią stażu przypadającego przed dniem jej wejścia w życie, tj. przed 1 stycznia 2009 r., wlicza się okresy pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu zarówno art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy, jak i art. 32 i art. 33

ustawy o emeryturach i rentach z FUS, to właściwego ograniczenia do zamierzonego przez ustawodawcę kręgu osób uprawnionych do emerytury pomostowej dokonuje konieczność spełnienia przesłanki z art. 4 pkt 6. Wymaganie to spełnia zasadniczą funkcję eliminacyjną, ograniczając ostatecznie prawo do emerytury pomostowej do kręgu osób wykonujących pracę kwalifikowaną jako szczególną w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Osoby, które po dniu 31 grudnia 2008 roku nie wykonywały pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów tej ustawy, nie mogą bowiem nabyć prawa do emerytury pomostowej na podstawie tego przepisu.

Możliwość uzyskania emerytury pomostowej przez osoby niespełniające warunku z art. 4 pkt 6 przewiduje zaś wyłącznie przepis art. 49 ustawy, według którego prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która:

- 1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
- 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Przytoczony przepis zmienia wymagania konieczne do uzyskania emerytury pomostowej dla osób niespełniających warunku z art. 4 pkt 6 ustawy, zwalniając je z konieczności wykonywania po 31 grudnia 2008 r. pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy, jednakże wprowadza w to miejsce wymaganie, aby ubiegający się o rozważane świadczenie spełniał w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 2009 r.) warunek posiadania co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3. Warunek ten został jasno wyrażony, wynika wprost z literalnego brzmienia art. 49 pkt 3 ustawy i jest zgodny z jej celem. W uzasadnieniu wyroku z dnia 13 marca 2012 r., II UK 164/11 Sąd Najwyższy wskazał, że w świetle tego przepisu nie ma podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, nie może być kwalifikowany jako prace w warunkach szczególnych (art. 3 ust. 1 ustawy) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 ustawy) w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów. Sąd Najwyższy podkreślił, powołując się na wcześniejsze orzecznictwo, że przepisy regulujące system zabezpieczenia społecznego ze względu na swoją istotę i konstrukcję podlegają wykładni ścisłej. Nie powinno się więc stosować do nich wykładni celowościowej, funkcjonalnej lub aksjologicznej w opozycji do wykładni językowej, jeżeli ta ostatnia prowadzi do jednoznacznych rezultatów interpretacyjnych. W rezultacie należy uznać, że określenie „okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3” zawarte w art. 49 pkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych, oznacza okres pracy wskazany w art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy bez wliczania do niego okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 i art. 33 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS.

Stosownie zaś do treści przepisu art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy.

W myśl z kolei ust. 3 cytowanego przepisu, prace o szczególnym charakterze to prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się; wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy.

Za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze uważa się więc – w świetle przepisów ustawy o emeryturach pomostowych - pracowników wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy prace, o których mowa w ust. 1 lub 3, w pełnym wymiarze czasu pracy (art. 3 ust. 4 i 5).

Jak przyjmuje się w orzecznictwie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2012 r., II UK 164/11, OSNP 2013 nr 5-6, poz. 62, wyrok WSA w Poznaniu z dnia 29 czerwca 2011 r., (...) SA/Po 335/11, LEX nr 863891), wykaz prac określonych w art. 3 ust. 1 i 3 jest zamknięty i nie podlega uzupełnieniu, co oznacza, że cech pracy „o szczególnym charakterze” lub „w szczególnych warunkach” nie mogą posiadać inne prace, choćby sposób ich wykonywania i ich jakość mogła obniżyć się z wiekiem.

W niniejszym postępowaniu niesporne było, iż L. A. (1), która wiek 55 lat osiągnęła w dniu 29 lipca 2016 r., udowodniła posiadanie stażu ubezpieczeniowego wynoszącego 31 lat, 7 miesięcy i 14 dni (okresów składkowych i nieskładkowych). Nie stanowił również okoliczności spornej fakt, że w okresie od 9 października 1985 r. do 1 kwietnia 2008 r. (tj. 21 lat, 6 miesięcy i 16 dni) ubezpieczona wykonywała pracę w szczególnych warunkach o której mowa w § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 ze zm.), tj. pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu „starych” przepisów czyli przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, nie zaś przepisów ustawy o emeryturach pomostowych. Nie budziło również wątpliwości, że po dniu 31 grudnia 2008 r. ubezpieczona nie wykonywała prac w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych. W powyższej sytuacji podstawą prawną przyznania L. A. emerytury pomostowej nie mógł być przepis art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych – umożliwia on przyznanie prawa do świadczenia tylko osobom, które po roku 2008 wykonywały pracę w szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Trzeba przy tym zaznaczyć, że tylko gdyby odwołująca się po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywała takie prace, do stażu jej pracy w warunkach szczególnych, o którym mowa w art. 4 pkt 2, można byłoby jej zaliczyć okres zatrudnienia na kolei, kwalifikując go jako okres pracy w warunkach szczególnych zgodnie z art. 4 pkt 5 na podstawie przepisów dotychczasowych.

Ubezpieczona nie spełniła też jednak przesłanek do przyznania prawa do świadczenia z art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, ponieważ na dzień 1 stycznia 2009 r. nie legitymowała się wymaganym stażem wykonywania pracy w warunkach szczególnych, o jakich mowa w art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy. Jakkolwiek zatrudnienie na kolei w okresie od 9 października 1985 r. do 30 września 2008 r. (z wyłączeniem okresu urlopu bezpłatnego od 2 kwietnia 2008 r. do 30 września 2008 r.) jest bowiem okresem wykonywania pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów dotychczasowych, to prace wykonywane przez ubezpieczoną w tym okresie nie są jednak pracami, o jakich mowa w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Praca na kolei (w charakterze starszego referenta, referendarza kp, starszego referendarza, radcy kp, naczelnika działu ekonomicznego, głównego specjalisty) była wprawdzie kwalifikowana jako praca uprawniająca do wcześniejszej emerytury w myśl dotychczas obowiązujących przepisów, to jednak nie została ona obecnie przez ustawodawcę uznana za pracę, której wykonywanie daje prawo do przejścia na emeryturę pomostową. W zakresie zawodów związanych z koleją w punkcie 5 załącznika nr 2 do ustawy o emeryturach pomostowych wymieniono tylko prace maszynistów pojazdów trakcyjnych (maszynista pojazdów trakcyjnych, maszynista instruktor, maszynista zakładowy, maszynista wieloczynnościowych i ciężkich maszyn do kolejowych robót budowlanych i kolejowej sieci trakcyjnej, kierowca lokomotywy spalinowej o mocy do 300 KM, pomocnik maszynisty pojazdów trakcyjnych) i kierowników pociągów, natomiast w pkt 6 wymieniono prace bezpośrednio przy ustawianiu drogi przebiegu pociągów i pojazdów metra (dyżurny ruchu, nastawniczy, manewrowy, ustawiacz, zwrotniczy, rewident taboru bezpośrednio potwierdzający bezpieczeństwo pociągu, dyspozytor ruchu metra, dyżurny ruchu i stacji metra). Tych prac zaś L. A. niewątpliwie nie wykonywała.

Nie sposób również przyjąć, by ubezpieczona, pracując w latach 80-tych w czasie zatrudnienia w (...) jako instruktor nauki zawodu, wykonywała prace wymienione w załączniku nr 2 pkt 21 ustawy o emeryturach pomostowych, tj. prace nauczycieli, wychowawców i innych pracowników pedagogicznych, bowiem omawiany przepis dotyczy wyłącznie nauczycieli zatrudnionych w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii,

ośrodkach szkolno-wychowawczych, schroniskach dla nieletnich oraz zakładach poprawczych, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich. L. A. nie pracowała zaś w żadnej z takich placówek.

Jak więc wynika z wszystkich powyższych rozważań, L. A. (1) nie spełnia przesłanek do przyznania prawa do emerytury pomostowej. Ustawodawca uzależnił bowiem przyznanie prawa do takiego świadczenia od spełnienia wszystkich określonych przez niego w ustawie warunków. Przepisy ustaw tego rodzaju jak ustawa o emeryturach pomostowych muszą być zaś interpretowane ściśle (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 16 sierpnia 2005 r., sygn. akt I UK 378/04; 23 października 2006 r., sygn. akt I UK 128/06; 29 stycznia 2008 r., sygn. akt I UK 239/07; 4 marca 2008r., sygn. akt II UK 129/07; 19 maja 2009 r., sygn. akt III UK 6/09).

W tym stanie rzeczy, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., sąd oddalił odwołanie jako nieuzasadnione.